

KOKONAISKUSTANNUSMALLIN NYKYTILAA JA KEHITTÄMISTARPEITA TARKASTELEVAN TYÖRYHMÄN RAPORTTI

Suomen Akatemia asetti 20.5.2020 työryhmän tarkastelemaan alustavasti kokonaiskustannusmallin nykytilaa ja kehittämistarpeita. Työryhmän tehtävänä oli 30.9.2020 mennessä arvioida kokonaiskustannusmallin tavoitteita, rakennetta ja soveltamistapoja ja niiden kannalta merkittäviä toimintaympäristön muutoksia vuoden 2015 jälkeen sekä kerätä tunnistettuja mallin soveltamiseen liittyviä haasteita. Työryhmän tehtävänä oli myös kartoittaa mallin soveltamiskäytäntöjä eri tutkimusorganisaatioissa sekä sivukulu- ja yleiskulukertoimien muotoutumista ja niiden kehitystä sekä tutkimusorganisaatioiden ja hakijoiden haasteita tai toiveita kokonaiskustannusmallin soveltamisessa.

Työryhmän jäseninä ovat olleet tiedeasiantuntija Soili Vasikainen ja opetusneuvos Mirja Vihma opetus- ja kulttuuriministeriöstä sekä johtaja Satu-Anniina Pakarinen ja johtaja Jussi Vauhkonen (puheenjohtaja) Suomen Akatemiasta. Työnsä tueksi ryhmä kokosi tietoa tutkimusorganisaatioista. Kysely ja tulokset ovat raportin liitteenä. Työryhmä kokoontui viisi kertaa.

1. Kokonaiskustannusmallin soveltamisen nykytila ja soveltamisessa tapahtuneita muutoksia

Kokonaiskustannusmalli otettiin käyttöön Suomen Akatemian rahoituksessa vuonna 2009. Kokonaiskustannusmalli on tutkimuksen rahoittamisen menettely, jossa välittömien kulujen lisäksi otetaan huomioon myös tutkimuksesta välillisesti aiheutuvat kustannukset (henkilösivukustannukset ja yleiskustannukset). Ulkopuolinen rahoittaja rahoittaa vain osan kokonaiskustannuksista ja loppuosa katetaan joko muulla ulkopuolisella rahoituksella tai tutkimuksen suorituspaikan omarahoitusosuudella.

Tällä hetkellä mallia sovelletaan lähes kaikessa Suomen Akatemian rahoituksessa. Ainoastaan akatemiatutkijan ja akatemiaprofessorin rahoitusmuodoissa noudatetaan lisäkustannusmallia. Tässä suhteessa tilanne on pysynyt samana viimeiset kymmenen vuotta.

Suomen Akatemian osuus kokonaiskustannuksista on yleensä enintään 70 prosenttia. Rahoituksen saajan omarahoitusosuus on siten vähintään 30 prosenttia kokonaiskustannuksista. Strategisen tutkimuksen neuvoston ohjelmissa (vuodesta 2015) ja Suomen Akatemian myöntämässä yliopistojen profiloitumisen vahvistaminen kilpaillulla rahoituksessa -rahoitusmuodossa (vuodesta 2015) Akatemian osuus on täydet 100 prosenttia kokonaiskustannuksista. Näissä rahoitusmuodoissa hankkeen suorituspaikalta ei siten vaadita omarahoitusosuutta, mutta kylläkin suorituspaikan sitoumus.

Kokonaiskustannusmallin soveltamisen nykytilan selvittämiseksi työryhmä lähetti 18.6.2020 tiiviin kyselyn yliopistojen ja valtion tutkimuslaitosten talousjohdolle. Kesälomakauden alla lähetettyyn kyselyyn saatiin vastaus 14 organisaatiolta. Sekä kyselyn että Suomen Akatemian taloushallintoon kertyneen kokemuksen perusteella voidaan arvioida, että yleiskustannusten eli yleiskustannus- ja henkilösivukulukertoimien laskenta toteutetaan yliopistoissa luotettavalla tavalla ja laskentaperiaatteet sisältyvät osaksi vuosittaista tilintarkastusta. Opetus- ja kulttuuriministeriö on ohjeistanut

Kokonaiskustannusmallin laskentaa yliopistoissa Korkeakoulujen taloushallinnon koodistossa. Myös valtion tutkimuslaitosten yleiskustannuskertoimet pohjautuvat kirjanpitoon, joskaan koodiston ohjeistus ei koske niitä.

Henkilösivukulukertoimen laskenta on selkeää ja perustuu merkittävilta osin lainsäädäntöön ja työehtosopimukseen. Kyselystä havaitaan, että henkilösivukulukertoimet ovat useissa yliopistoissa ja tutkimuslaitoksissa hieman laskeneet edellisen kokonaiskustannusmallityöryhmän vuoden 2015 raportin jälkeen. Tämä selittyy pääasiassa näissä organisaatioissa tehdyillä henkilöstöpoliittisilla ratkaisuilla. Myös keskeisten työmarkkinajärjestöjen kesällä 2016 solmima ns. kilpailukyky sopimus vaikuttaa vuosien 2017–2019 työnantajakustannusten muodostumiseen. Poikkeuksena laskevasta trendistä on VTT, joka perustelee kertoimen kasvua yhtiöittämisellä.

Eri tutkimusorganisaatioiden yleiskustannuskertoimien vaihteluväli sen sijaan on suuri. Vuonna 2019 yleiskustannuskertoimet asettuivat yliopistoissa 63 ja 109 prosentin välille. Tutkimuslaitoksissa vaihteluväli oli 51 prosentista 151 prosenttiin. Vuonna 2013 samat vaihteluvälit olivat 69–129 (yliopistot) ja 55–145 (tutkimuslaitokset). Tutkimuslaitosten kategoriassa on hyvä huomata, että korkein yleiskustannuskerroin on Säteilyturvakeskuksella, ja seuraavaksi korkein kerroin on lähes 60 prosenttiyksikköä alempi. Kokonaisuutena arvioiden yleiskustannuskertoimissa ei ole tapahtunut merkittävää muutosta. Tutkimuslaitosten keskimäärin alhaisempiin yleiskustannuskertoimiin johtavat syyt edellyttäisivät tarkempaa selvittämistä kuin mihin työryhmällä on ollut mahdollisuus.

Kokonaiskustannusmallin soveltamiseen liittyvä keskeinen kyselystä tehtävä havainto on, että tutkimusrahoituksen saajat käsittelevät yleiskustannuskertoimeen perustuvaa tulovirtaa tutkimusorganisaation sisäisessä budjetoinnissa ja laskennassa eri tavalla kuin yleiskustannuskertoimia hakemusta varten laskettaessa. Käsittelevät myös vaihtelevat jossain määrin eri tutkimusorganisaatioissa. Sama havainto tehtiin myös Kokonaiskustannusmallin vaikuttavuuden ja vaikutusten arvioinnin loppuraportissa vuonna 2015, eikä tilanteessa näytä tapahtuneen olennaista muutosta.

Kaikissa tutkimusorganisaatioissa yleiskustannuskertoimien laskennassa yleiskustannukset muodostuvat pääsääntöisesti hallinnon, ICT- ja muiden tukipalvelujen kustannuksista sekä niistä tilakustannuksista, joita ei voida osoittaa suoraan hankkeille. Toisin sanoen yleiskustannuskertoimen perusteena olevat kustannukset syntyvät pääosin muualla kuin tutkimushankkeen tulosityksikössä. Tutkimushankkeen rahoituspäätökseen sisältyvän, yleiskustannuksiin perustuvan tulovirran käsittelyssä tavallisin ratkaisu on kuitenkin osoittaa se tulosityksikölle siitä huolimatta, että yleiskustannuskertoimen laskennan perusteena olevat kustannukset ovat vain vähäisiltä osin syntyneet niissä. Menettelyn taustalla voi olla strateginen tavoite palkita ulkopuolisen rahoituksen hakemisessa menestyviä yksiköitä. Samalla se tuottaa yksiköille kannustimia painottaen tutkimushankkeiden rahoitussuunnittelussa palkkakustannuksia.

On myös jossain määrin epäselvää, missä määrin tutkimuksen edellyttämiin laitteisiin liittyvät yleiskustannukset tosiasiansa tulevat osoitetuiksi laitteiden ylläpitoon ja hankintaan. Eräissä hyvin laiteintensiivisissä tutkimusorganisaatioissa on ryhdytty soveltamaan erityistä research facility cost -kustannuserää, jonka suhde yleiskustannuksiin ei ole työryhmälle täysin selvä.

Tutkimusorganisaatioiden sisällä kokonaiskustannusmallin soveltamiseen voi vaikuttaa myös se, että hankkeiden budjeteista ja tiedekunnan (tmv.) budjetista vastaavat useimmiten eri henkilöt eikä talouden koordinointi näiden kahden seurantakohteen välillä ole aina saumatonta. Lisäksi on aihetta huomata, että vaikka tutkimusorganisaatioissa tarjotaan taloushallinnollista tukea tutkimushankkeiden johtajille, ei hankejohtajia useinkaan kouluteta taloushallinnon ja -johtamisen aiheisiin, ja erityisesti tutkijayhteisön arvioita kokonaiskustannusmallin soveltamisen nykytilasta ja sen seurauksista leimaavat toisinaan väärinkäsitykset tai puutteelliset pohjatiedot. Lisäksi eri tutkimusorganisaatioissa sisäiset toimintatavat ovat erilaisia.

On myös selvää, kuten vuoden 2015 työryhmäkin huomautti, että tulkintoihin kokonaiskustannusmallin soveltamisen nykytilasta vaikuttaa se, mistä näkökulmasta tilannetta tarkastellaan. Yksittäisen tutkimushankkeen vetäjän, yliopiston tai tutkimuslaitoksen yksikön, koko yliopiston tai tutkimuslaitoksen, tutkimusrahoittajan tai koko tutkimusjärjestelmän kannalta katsottuna kokonaiskustannusmallin nykytila ja mahdolliset kehittämistarpeet näyttävät erilaisilta. Seuraavassa tämä työryhmä tarkastelee kokonaiskustannusmallin kehittämistarpeita erityisesti malliin tutkijayhteisössä kohdistuvan kritiikin valossa.

2. Kokonaiskustannusmalliin kohdistuva kritiikki ja työryhmän näkemys mahdollisista kehittämistarpeista

1. Tutkimusrahoituksen kohdentuminen välillisiin kustannuksiin

Kokonaiskustannusmallia kritisoidaan muun muassa siitä, että mallin soveltaminen johtaa tutkimusrahoituksen käyttämiseen muuhun kuin itse tutkimustyöhön. Totta onkin, että kokonaiskustannusmallissa ulkopuolinen tutkimusrahoittaja osallistuu kaikkiin tutkimushankkeeseen liittyviin sekä suoriin että välillisiin kustannuksiin tietyllä osuudella. Tämä ei kuitenkaan ole kokonaiskustannusmallin puute vaan sen tarkoitus. Kokonaiskustannusmalli otettiin käyttöön juuri siksi, että tutkimustyön kokonaiskustannus saadaan näkyviin ja jaettua eri rahoittajille.

Kokonaiskustannusmallin kehittäminen ei muuttaisi tätä peruslähtökohtaa, vaan vaihtoehtona – jos vaihtoehtoa etsitään – olisi lähinnä palaaminen lisäkustannusmalliin, jossa Suomen Akatemia tai muu tutkimusrahoittaja osallistuisi vain tutkimushankkeen aiheuttamiin suoriin muuttuviin kustannuksiin ja muut kustannukset jäisivät hankkeen suorituspaikan kannettaviksi muulla rahoituksellaan.

Lisäkustannusmallin yhtenä rajoitteena on kuitenkin valtionavustuslain (Valtionavustuslaki 688/2001, §6) säännös, jonka mukaan valtionavustus ei saa kattaa valtionavustuksen kohteena olevasta toiminnasta tai hankkeesta aiheutuvien kokonaiskustannusten täyttä määrää, jollei

valtionavustuksen myöntämisen tavoitteiden saavuttamiseksi välttämättömistä ja perustelluista syistä muuta johdu.

Työryhmän näkemys: Kokonaiskustannusmallia kehittämällä ei voida vaikuttaa kokonaiskustannusten jakautumiseen suoriin ja välillisiin kustannuksiin, eikä tähän liittyviä kehittämistarpeita ole tunnistettu.

2. Kokonaiskustannusmallin ohjausvaikutus

Toinen kokonaiskustannusmalliin kohdistuva kritiikki liittyy sen tutkimushankkeiden suunnittelua ohjaavaan vaikutukseen. On esitetty, että kokonaiskustannusmallin soveltamisen myötä tutkimusorganisaatioiden talous- ja henkilöstöhallintoon liittyvät tavoitteet ovat alkaneet ohjata tutkimushankkeiden toteuttamistapaa.

Työryhmällä ei ole asiasta systemaattista tietoa, mutta Suomen Akatemian hakuneuvonnassa ja hankehallinnossa kertynyt kokemustieto antaa väitteelle tukea. Joissain yliopistoissa hankehakijoita ohjeistetaan painottamaan budjeteissaan palkkakustannuksia.

Tutkimusorganisaation kokonaisuuden näkökulmasta hankkeen kustannuslajien jakaumalla ei pitäisi olla merkitystä. Hankkeen aiheuttamat suorat ja välilliset kustannukset syntyvät joka tapauksessa, ja organisaation on ne jollain rahoituksella katettava. Maksettavia palkkoja vastaan on myös osoitettava työaika. Jos hankkeiden palkkabudjetteja ”paisutellaan” siinä tarkoituksessa, että organisaatiolle kertyy enemmän rahoitusta yleiskustannuskertoimen perusteella, on maksettavia palkkoja vastaan osoitettava työaika poissa jostain muusta tekemisestä, johon organisaatio sitten joutuu kohdentamaan muuta rahoitustaan.

Kululajien väliset suhteet saattavat kuitenkin näyttää toiselta, kun niitä tarkastellaan esimerkiksi yliopiston tiedekunnan tasolla. Henkilöiden palkkaaminen tutkimushankkeeseen vaikuttaa edullisemmalta kuin esimerkiksi aineiden, laitteiden ja analyysi- tai muiden palvelujen hankkiminen erityisesti silloin, jos tutkimusorganisaation sisäinen käytäntö on ohjata yleiskustannuskertoimen perusteella maksettava rahoitus tavalla tai toisella tulosityksikköjen käyttöön. Koska yleiskustannukset eivät useinkaan synny tulosityksiköissä, vaan ns. hallinnossa, tuottaa yleiskustannuksia vastaavan rahoituksen osoittaminen tulosityksikölle kyseisen yksikön näkökulmasta tavallaan lisärahoitusta, kuten edellisessä kohdassa todettiin. Tästä näkökulmasta hankkeiden palkkabudjettien painottaminen on suositeltavaa silloinkin, kun tutkimushankkeen sisältöön ja tutkimuksen laatuun liittyvät syyt johtaisivat toisenlaiseen painotukseen.

Työryhmän näkemys: Tutkimusorganisaatioiden olisi perusteltua pyrkiä yhdenmukaistamaan yleiskustannusten käsittelyä ja erityisesti huolehtia siitä, että käsittely on organisaation sisällä läpinäkyvää ja tukee tutkimuksen laatua. Olisi myös

hyödyllistä lisätä yhteistä keskustelua taloushallinnon ammattilaisten ja tutkimushankkeiden johtajien välillä. Tällaisen keskustelun fasilitoinnissa sekä opetus- ja kulttuuriministeriöllä että Suomen Akatemialla voi olla rooli.

3. Omarahoitusosuus

Tilastokeskuksen tiedoista käy ilmi, että noin puolet yliopistojen kokonaisrahoituksesta käytetään tutkimustyöhön. Opetushallinnon tilastopalvelu Vipuseen sisältyvien yliopistojen toimintolaskentatietojen perusteella arvioituna tutkimuksen osuus on vielä korkeampi. Tiedeyhteisön puheenvuoroissa esiintyy kuitenkin usein ajatus siitä, että erityisesti yliopistoissa tutkimusta on mahdollista tehdä vain kilpaillulla rahoituksella.

Yliopistojen budjettirahoituksesta tutkimustyöhön kohdistuva osuus on merkittävilta osin yhteisrahoitteisten hankkeiden omarahoitusosuuksia. Kuten edellä todettiin, Suomen Akatemian rahoittamissa hankkeissa omarahoitusosuus on yleensä 30 prosenttia kokonaiskustannuksista. Samaa omarahoitusosuutta sovelletaan sekä suoriin että yleiskustannuksiin.

Työryhmän havaintojen perusteella hankkeiden johtajilla ei aina ole selvää kuvaa johtamansa hankkeen suorien kustannusten toteutumasta suhteessa hankkeen budjettiin. Kuten jo vuoden 2015 työryhmä totesi, tutkimusorganisaatioiden sisäisessä laskennassa on erilaisia tapoja suunnitella ja seurata hankkeiden taloutta. Tuolloin työryhmä kiinnitti huomiota siihen, että erityisesti yliopistojen ja (valtion) tutkimuslaitosten tavat käsitellä omarahoitusosuutta poikkeavat merkittävästi toisistaan. Syynä oli ennen muuta se, että tutkimuslaitokset käyttävät hankkeiden omarahoitusosuuteen toimintamäärärahojaan, joiden käyttö edellyttää huolellisesta harkintaa organisaatiotasolla.

Työryhmän nyt tekemän kyselyn perusteella omarahoituksen käsittely ei edelleenkään useimmissa yliopistoissa tapahdu läpinäkyvällä tavalla. Selkein menettelytapa olisi, että tiedekunta (tai muu relevantti yksikkö) kirjaisi hankkeen omarahoitusosuutta vastaavan euromäärän hankkeelle ja veloittaisi yleiskustannukset täysimääräisenä itselleen (brutto). Kaikki yliopistot eivät kuitenkaan kohdenna omarahoitusosuutta suoraan tutkimushankkeelle, vaan käsittelevät omarahoitusta esimerkiksi siten, että hankkeet saavat ylittää hankkeen kulut omarahoitusosuuden verran. Tällainen menettely vaatii hankejohtajilta hyvää talouden seurantaa ja vahvaa ymmärrystä sisäisestä laskennasta, minkä puuttuessa omarahoitusosuutta ei aina uskalleta käyttää täysimääräisesti. Käytössä on myös menettely, jossa saadusta hankerahoituksesta yksikölle kohdennetaan omarahoituksen ja yleiskustannusten erotus (netto), mikä on omiaan hämärtämään sekä omarahoituksen että yleiskustannusten seurantaa.

Yliopistojen sisäisen budjetoinnin ja laskennan järjestäminen kuuluu yliopistojen autonomian piiriin. Olisi kuitenkin toivottavaa, että yliopistot ja tutkimuslaitokset järjestäisivät sisäiset

käytäntönsä mahdollisimman läpinäkyvällä ja ymmärrettävällä tavalla. Omarahoitusosuuden edellyttämisen taustalla on edellä mainittu valtionavustuslain säännös. Toisaalta omarahoitusosuuden on katsottu olevan myös tapa sitouttaa tutkimusorganisaatio hankkeeseen.

Omarahoitusosuuteen liittyy myös mahdollinen tilastollinen harha. On mahdollista, että tilastoinnissa yliopistojen budjettirahoituksesta tutkimukseen käytettävä osuus ei tule kirjatuksi samoilla yleiskustannus- ja henkilösivukertoimilla kuin ulkoinen tutkimusrahoitus. Tämä olisi omiaan vääristämään esimerkiksi Suomen Akatemian tutkimusrahoituksen suhteellista osuutta yliopistojen rahoituksen kokonaisuudessa.

Työryhmän näkemys: Selkein ja läpinäkyvin tapa käsitellä omarahoitusosuutta tutkimusorganisaatioissa olisi omarahoitusosuuden kohdentaminen euroina suoraan hankkeelle. Tästä voidaan sisällyttää kirjaus Korkeakoulujen taloushallinnon koodistoon. Suomen Akatemia voi käynnistää vuoropuhelun yliopistojen kanssa menettelytapojen yhtenäistämiseksi. Lisäksi tutkimusrahoituksen tilastointia olisi aihetta selvittää yhteistyössä Tilastokeskuksen kanssa.

4. Raportointi

Neljäntenä tutkijayhteisön ja myös tutkimusorganisaatioiden kritiikin kohteena työryhmä ottaa esiin kilpaillun tutkimusrahoituksen hallinnollisen taakan. On esitetty, että Suomen Akatemian tutkimusrahoitukseen liittyvät hakemus- ja raportointikäytännöt kuormittavat tutkijoita ja tutkimusorganisaatioita epätarkoituksenmukaisella tavalla.

Kokonaiskustannusmallin edellyttämät laskenta- ja raportointimenettelyt ovat vain osa hallinnolliseksi taakaksi tutkijakunnassa ja tutkimusorganisaatioissa koettua kokonaisuutta, eikä tutkimusrahoituksen toimivuuden tarkastelua ole syytä rajata suppeasti kokonaiskustannusmalliin. Selvää kuitenkin on, että myös rahoitustoimintaan liittyvillä käytännön menettelyillä on vaikutusta siihen, miten kilpailtu tutkimusrahoitus ohjaa tutkimusorganisaatioiden ja tutkijoiden toimintaa, ja erityisesti siihen, miten rahoituskilpailu koetaan.

Suomen Akatemian tutkimusrahoituksen nykyiset taloushallinnolliset käytännöt ovat muotoutuneet pitkälti yliopistouudistuksen jälkeen, kun yliopistot ovat siirtyneet valtion talousarviotalouden ulkopuolelle. Siirryttäessä valtionavustuslain piiriin korostui riittävä valvonta sen varmistamiseksi, että rahoitus kohdennetaan oikein ja määräysten mukaisesti.

Suomen Akatemian ohella Business Finland on tärkeä valtiollinen tutkimuksen rahoittaja. Kansallisten rahoittajien mahdollisimman yhdenmukaiset käytännöt helpottavat tutkimusorganisaatioissa hankehallintaa ja erityisesti niitä tutkimusryhmiä, joilla on

tutkimusrahoitusta useammalta tutkimusrahoittajalta yhtä aikaa. Vuosien saatossa Akatemian ja Business Finlandin käytännöt kokonaiskustannusmallin puitteissa ovatkin lähentyneet. Akatemian ja Business Finlandin rahoitusmuodot ovat kuitenkin keskenään siinä määrin erilaisia, että täydellistä yhdenmukaisuutta ei todennäköisesti ole mielekästä tavoitella.

Tärkeä normi käytäntöjen kehittämisen kannalta on valtionavustuslaki. Valtionavustuslaki säätelee kaikkea valtionavustustoimintaa, ja on mahdollista, että kaikki valtionavustuslain mukaiset yksityiskohtaiset menettelyt eivät ole tarkoituksenmukaisia valtion ja yliopistojen välisessä rahaliikenteessä. Tämän kysymyksen tutkiminen ei ole ollut työryhmän tehtäväksiannossa, mutta myös kokonaiskustannusmallin käytännön soveltamiseen liittyen olisi tarpeellista selvittää, voitaisiinko erityisesti tutkimusrahoitusta koskevaa säädösympäristöä kehittämällä päästä aiempaa tarkoituksenmukaisempiin taloushallinnon käytäntöihin.

Toinen mahdollinen kehittämistarve liittyy tutkimusorganisaatioiden rooliin Suomen Akatemian tutkimusrahoitustoiminnassa. Tällä hetkellä osa kilpailtuun tutkimusrahoitukseen liittyvästä kritiikistä heijastelee sitä seikkaa, että rahoitushakemukset ja niistä tehdyt päätökset ymmärretään usein tutkijaan henkilökohtaisesti kohdistuvina. Akatemian ja valtionavustuslain näkökulmasta asia on kuitenkin toisin. Rahoitus myönnetään aina tutkimusorganisaatiolle, joka kantaa vastuun rahoituksen käytöstä. Akatemian rahoitusmenettelyjen, kuten ns. maksatuksen ja siihen liittyvän raportoinnin, hankekohtaisuus saattaa kuitenkin hämärtää organisaation roolia ja vastuuta erityisesti tutkijoiden silmissä. Akatemialla voisi olla mahdollisuus omin päätöksin kehittää muun muassa taloushallinnollista raportointimenettelyä tukemaan vahvemmin tutkimusorganisaation vastuuta vastaanottamansa rahoituksen kokonaisuudesta.

Taloushallinnollisen raportoinnin lisäksi on aihetta tarkastella tutkimushankkeiden sisällöllistä raportointia ja muuta tiedonkeruuta. Lienee mahdollista, että erilaiset tietokannat mahdollistavat nykyisin tiedon keräämistä ilman, että hankkeen tai sen suorituspaikan tarvitsee raportoida tietoa hankekohtaisesti.

Työryhmän näkemys: Tutkimusrahoituksen lainsäädännöllisen ympäristön kehittämistä on tarpeen tarkastella. Suomen Akatemian taloushallinnollisten ja muiden raportointikäytäntöjen kehittäminen ja selkeyttäminen tiiviissä vuorovaikutuksessa tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiojärjestelmän muiden toimijoiden kanssa voi vähentää tutkijakunnan ja tutkimusorganisaatioiden hallinnollista kuormaa.

Helsingissä 30.9.2020

Jussi Vauhkonen

Satu-Anniina Pakarinen

Soili Vasikainen

Mirja Vihma

Kokonaiskustannusmallin nykytilaa ja kehittämistarpeita tarkastelevan työryhmän raportti 30.9.2020

Liite 1. Kysely tutkimusorganisaatioiden talousjohdolle 18.6.2020

Hyvä vastaanottaja

Suomen Akatemia ja opetus- ja kulttuuriministeriö tarkastelevat yhteistyössä tutkimusrahoituksen kokonaiskustannusmallin tilannekuvaa. Kokonaiskustannusmallin toimintaa selvitettiin vuonna 2015 julkaistussa raportissa, ja nyt tavoitteena on selvittää, onko tilanteessa tapahtunut sen jälkeen olennaisia muutoksia.

Pyydämme sinua ystävällisesti vastaamaan alla oleviin kysymyksiin 4.8.2020 mennessä sähköpostitse osoitteeseen satu-anniina.pakarinen@aka.fi.

1. Yleiskustannus

- 1.1. Mikä on organisaationne yleiskustannusten käsittelykäytäntö? Laitokselle, koululle, tiedekunnalle, rehtorille, keskushallinnolle tms.? Prosenttiosuudet?
- 1.2. Kohdistetaanko/jaetaanko veloitetut yleiskustannukset niille tukipalveluille, joista kustannukset ovat muodostuneet?
- 1.3. Noudatetaanko samoja jakoperiaatteita koko organisaatiossa ja kaikissa tapauksissa?
- 1.4. Mitkä ovat käsityksenne mukaan keskeiset yleiskustannuskertoimen ja henkilösivukustannuskertoimen muutokseen (esim. HSK 55 -> 45) vuosina 2015–2020 vaikuttaneet tekijät?

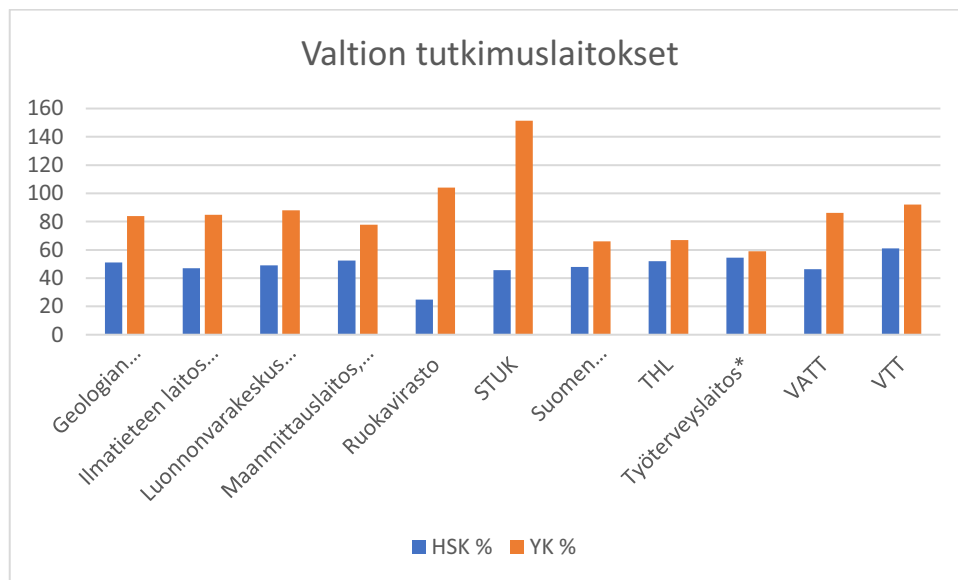
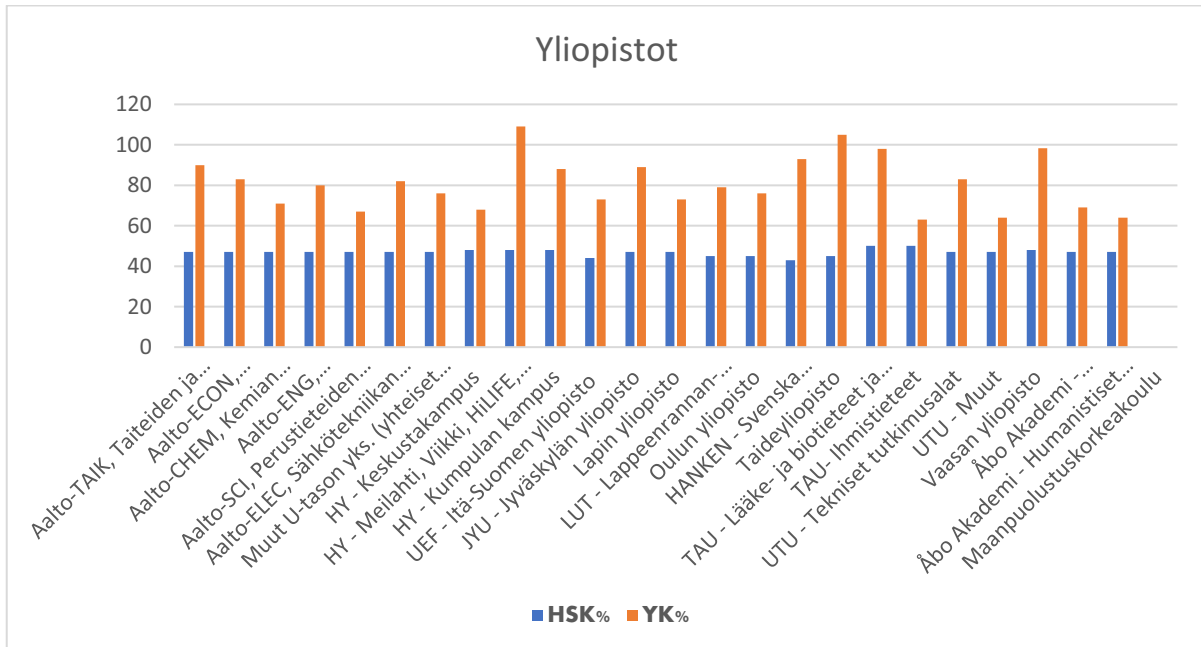
2. Omarahoitusosuus

- 2.1 Kohdennetaanko hankkeelle omarahoitus euroina?
- 2.2 Kuka päättää omarahoituksen kohdentamisesta hankkeelle, kun hakijana on a) yliopisto b) tutkijaryhmä c) tutkija ?

Ystävällisin terveisin

Jussi Vauhkonen, johtaja, tutkimusrahoituksen kehittäminen, Suomen Akatemia
Satu-Anniina Pakarinen, johtaja, talouden vastuualue, Suomen Akatemia

Liite 2. Suomen Akatemialle ilmoitetut yleiskustannus- ja henkilösivukulukertoimet vuonna 2019. Yliopistot ja valtion tutkimuslaitokset (Tilastokeskuksen luokittelu).

*Työterveyslaitoksen kertoimet ovat vuodelta 2020.